

CẢI CÁCH CHẾ ĐỘ PHÂN PHỐI THU NHẬP CỦA TRUNG QUỐC TRONG THỜI GIAN TỚI

(Trích trong bài phát biểu “*Mấy vấn đề về sự phát triển sự nghiệp xã hội và cải cách dân sinh*”, đăng trên Tạp chí Cầu thị, số 7- 2010, ngày 01-04-2010. Tiêu đề do Tòa soạn đặt)

ÔN GIA BẢO

Thủ tướng Quốc vụ viện

 hế độ phân phối thu nhập hợp lý là biểu hiện quan trọng của công bằng xã hội. Từ khi cải cách mở cửa đến nay, chế độ phân phối thu nhập của Trung Quốc đã có nhiều thay đổi sâu sắc, phá vỡ chế độ bình quân “nồi cơm to”, hình thành nên chế độ phân phối lấy phân phối theo lao động làm chủ thể, nhiều loại hình phân phối cùng tồn tại. Vài năm gần đây, Trung Quốc đã áp dụng một loạt biện pháp, cố gắng nâng cao thu nhập của cư dân thành thị - nông thôn, đặc biệt là nhóm người thu nhập thấp, tích cực điều tiết phân phối thu nhập, đời sống nhân dân được cải thiện rõ rệt. Một là, nâng cao thu nhập của cư dân thành thị và nông thôn. Ở thành phố, không ngừng nâng cao mức lương tối thiểu và nghiêm chỉnh chấp hành, làm cho tiền lương của công chức doanh nghiệp tăng hợp lý, thúc đẩy thu nhập mang tính tài sản của cư dân thành thị tăng tương đối nhanh. Ở nông thôn, xóa bỏ hoàn toàn thuế nông nghiệp, trợ cấp trực tiếp cho nông dân trồng trọt, thực hiện trợ cấp giống tốt, trợ cấp thu mua máy móc nông nghiệp và trợ

cấp tổng hợp tư liệu sản xuất v.v... tích cực hướng dẫn lao động dư thừa ở nông thôn ra ngoài làm việc để tăng thu nhập. Từ năm 2002 đến năm 2009, thu nhập ròng bình quân đầu người của cư dân thành phố tăng từ 7.703 NDT lên 17.175 NDT, bình quân mỗi năm tăng 9,6%; thu nhập thuần bình quân đầu người của cư dân nông thôn từ 2.476 NDT tăng lên 5.153 NDT, bình quân mỗi năm tăng 7,2%. Đây là thời kỳ thu nhập của cư dân thành thị - nông thôn tăng nhanh nhất kể từ khi cải cách mở cửa đến nay. Hai là, cải thiện trọng điểm đời sống của nhóm thu nhập thấp và nhóm quần chúng khó khăn. Ở thành phố, 5 năm liên tiếp từ năm 2005 liên tục nâng cao tiền dưỡng lão cơ bản của nhân viên doanh nghiệp về hưu. Ở nông thôn, 5 loại bảo hiểm do tập thể hỗ trợ đổi thành nhà nước hỗ trợ; cố gắng triển khai hỗ trợ nghèo khó kiểu khai phát¹, nâng cao tiêu chuẩn nghèo khó. Xây dựng toàn diện chế độ bảo hiểm đời sống tối thiểu cho cư dân thành thị và nông thôn, đồng thời nâng cao một cách vững chắc tiêu chuẩn bảo hiểm. Tích cực triển khai cứu trợ

xã hội như khám bệnh, giáo dục ở thành thị và nông thôn. Bắt đầu từ năm 2009, dự tính trong 3 năm sẽ giải quyết vấn đề nhà ở cho cư dân khu nhà ở chuột, 7,5 triệu hộ gia đình thu nhập thấp khó khăn về nhà ở, 2,4 triệu hộ gia đình vùng khai hoang, vùng rừng, khu mỏ than. *Ba là*, thúc đẩy cải cách chế độ phân phối thu nhập. Trung Quốc không ngừng kiện toàn thể chế tài chính, thúc đẩy bình đẳng hóa dịch vụ công cơ bản, quy mô chuyển dịch chi tiêu của ngân sách nhà nước không ngừng mở rộng, năm 2009 đạt 2400 tỷ NDT. Đi sâu cải cách thuế thu nhập cá nhân, điều chỉnh tăng mức khởi điểm thu thuế thu nhập cá nhân. Từ tháng 1 năm 2010, đối với thu nhập từ chuyển nhượng bán cổ phiếu, áp dụng 20% tỷ lệ thuế theo “thu nhập từ chuyển nhượng tài sản” để thu thuế thu nhập cá nhân.

Tuy nhiên cũng cần phải thấy rằng, cải cách chế độ phân phối thu nhập cho đến nay vẫn tương đối trì trệ, chủ yếu là *tiền lương lao động chiếm tỉ lệ thấp trong phân phối ban đầu, chênh lệch thu nhập giữa các thành viên xã hội quá lớn, chênh lệch thu nhập giữa thành thị và nông thôn, giữa các vùng miền, giữa các ngành nghề đều có xu hướng mở rộng*, trình tự phân phối thu nhập không quy phạm, ý kiến của quần chúng đối với những vấn đề này rất nhiều.

Hiện nay, vấn đề phân phối thu nhập đã đến lúc cần phải nỗ lực rất lớn để giải quyết. *Nếu chênh lệch thu nhập tiếp tục bị mở rộng, sẽ trở thành hiểm họa to lớn ảnh hưởng đến sự phát triển kinh tế và sự ổn định xã hội*. Đẩy nhanh cải cách chế độ phân phối thu nhập, từng bước giải quyết vấn đề chênh lệch thu nhập quá lớn, nâng cao mức thu nhập của cư dân thành thị và

nông thôn có lợi cho việc kích thích tiêu dùng, mở rộng nhu cầu trong nước, thúc đẩy kinh tế phát triển nhanh, ổn định; có lợi cho việc cân bằng quan hệ lợi ích giữa các nhóm khác nhau, hóa giải mâu thuẫn xã hội, bảo vệ ổn định xã hội và ổn định lâu dài của đất nước. Chúng ta không chỉ thông qua phát triển kinh tế, làm to “chiếc bánh” giàu có của xã hội, mà còn thông qua chế độ phân phối thu nhập hợp lý để phân chia đều “chiếc bánh” này, làm cho mọi người dân đều được hưởng thành quả phát triển của cải cách. Đây vừa là yêu cầu thực hiện quán triệt quan điểm phát triển khoa học, vừa là yêu cầu nhằm thúc đẩy công bằng xã hội, xây dựng xã hội hài hòa XHCN. Hiện nay, kinh tế xã hội Trung Quốc phát triển ổn định, năng lực đảm nhận trên mọi phương diện được tăng cường, có thể nói rằng có điều kiện, có khả năng từng bước giải quyết vấn đề này.

Đi sâu cải cách chế độ phân phối thu nhập, thuận theo quan hệ phân phối thu nhập, phải kiên trì nguyên tắc chỉ đạo đúng đắn: *Một là*, kiên trì và hoàn thiện chế độ phân phối trong đó phân phối theo lao động là chủ thể, nhiều loại hình phân phối khác cùng tồn tại, khuyến khích một số người làm giàu trước bằng lao động và sáng tạo, thiết thực bảo hộ thu nhập và tài sản cá nhân hợp pháp của công dân. *Hai là*, kiên trì đi theo con đường cùng nhau giàu có, nhanh chóng xoay chuyển xu thế mở rộng chênh lệch thu nhập giữa thành thị và nông thôn, giữa các vùng miền và giữa các thành viên xã hội, kiên quyết ngăn chặn phân hóa hai cực. *Ba là*, xem xét cả hiệu quả và công bằng, phân phối ban đầu và tái phân phối đều phải giải quyết tốt mối quan hệ giữa hiệu quả và

công bằng, tái phân phối càng phải chú ý hơn đến công bằng. *Bốn là*, từng bước hình thành cục diện phân phối kiểu “quả trám”, trong đó người thu nhập trung bình chiếm đa số. Trong một thời gian từ nay về sau, tập trung áp dụng những biện pháp sau:

Thứ nhất, nhanh chóng điều chỉnh kết cấu phân phối thu nhập quốc dân. Chủ yếu là *từng bước nâng cao tỷ trọng thu nhập cư dân trong phân phối thu nhập quốc dân, tỷ trọng tiền lương trong phân phối ban đầu*. Điều then chốt là nâng cao mức thu nhập trong thu nhập của cư dân thành thị và nông thôn, đặc biệt là những người thu nhập vừa và thấp, từng bước nâng cao mức tiền lương và mức bảo hiểm xã hội tối thiểu. Xây dựng cơ chế tăng lương bình thường của công chức doanh nghiệp và cơ chế bảo đảm chi tiêu, tăng cường sự điều tiết và chỉ đạo của nhà nước đối với tiền lương của doanh nghiệp, thúc đẩy toàn diện chế độ hợp đồng lao động và chế độ hiệp thương tập thể tiền lương, bảo đảm tiền lương được trả đúng kỳ hạn. Đặc biệt phải nhanh chóng giải quyết vấn đề tăng trưởng thu nhập chậm của hai nhóm nông dân và nông dân công.

Thứ hai, đẩy mạnh vai trò điều tiết phân phối thu nhập của thu thuế. Cần hoàn thiện chế độ thuế thu nhập cá nhân, xây dựng chế độ thuế thu nhập cá nhân kết hợp giữa tổng hợp và phân loại, giảm mức chịu thuế của người có thu nhập trung bình và thấp. Tăng cường kiểm soát nguồn thuế và quản lý trung, thu thuế, mở rộng mức độ điều tiết đối với thu nhập cao. Tăng cường xây dựng hệ thống thông tin thu nhập cá nhân và hệ thống tín dụng cá nhân, giảm thiểu thất thoát thuế. Nghiên cứu triển khai thu thuế tài sản kịp thời.

Khuyến khích phát triển sự nghiệp từ thiện xã hội, khấu trừ hoặc tín ưu trước thuế toàn bộ đối với các khoản quyên tặng cho công ích.

Thứ ba, đi sâu cải cách chế độ phân phối thu nhập của doanh nghiệp độc quyền. Cần phá bỏ độc quyền ngành nghề. Hoàn thiện chính sách điều tiết song trùng đối với tổng mức tiền lương và mức tiền lương của doanh nghiệp. Hoàn thiện các biện pháp sử dụng và giao nộp thu nhập vốn doanh nghiệp mang tính độc quyền, phân phối hợp lý lợi nhuận của doanh nghiệp quốc hữu và doanh nghiệp quốc hữu nắm cổ phần. Nghiêm túc quy phạm thu nhập của nhân viên quản lý kinh doanh ở các doanh nghiệp quốc hữu, cơ quan tiền tệ, đặc biệt là nhân viên quản lý cao cấp, xây dựng chế độ xác định tiền lương dựa vào hiệu quả quản lý kinh doanh, độ rủi ro và trách nhiệm, hoàn thiện biện pháp quản lý, đồng thời quy định nghiêm chi phí chức vụ.

Thứ tư, quy phạm hơn nữa trình tự phân phối thu nhập. Phải kiên trì đánh vào thu nhập phi pháp, quy phạm thu nhập “đen”, từng bước hình thành trình tự phân phối thu nhập công khai minh bạch, công bằng hợp lý. Ngăn chặn những lỗ hổng trong cải cách doanh nghiệp quốc hữu, chuyển nhượng đất đai, khai thác khoáng sản v.v..., xử lý hơn nữa hối lộ thương mại. Nghiêm túc xử lý hoạt động phạm tội kinh tế như buôn lậu, trốn thuế, giao dịch ngầm, thao túng thị trường cổ phiếu, sản xuất và buôn bán hàng giả, lừa đảo tín dụng, ngoại hối v.v... chặn đứt con đường thu nhập vi phạm pháp luật. Mở rộng mức độ xử lý “quỹ tự có” của đơn vị sự nghiệp và cơ quan Đảng, chính quyền, đồng thời mở rộng sang các đoàn thể xã hội và doanh nghiệp quốc hữu. Thúc

đẩy cải cách chế độ tiền lương của đơn vị sự nghiệp, xóa bỏ và quy phạm các khoản ngoài lương và phúc lợi phi tiền tệ. Tăng cường xây dựng phòng chống tham nhũng, đề xướng liêm khiết, đẩy mạnh công khai công việc, nghiêm cấm tình trạng loạn thu phí, loạn phạt, loạn phân chia, loạn tăng giá, nghiêm túc điều tra hành vi quan – thương câu kết, dùng quyền mưu lợi, giao dịch tiền – quyền. Nỗ lực tăng cường xây dựng chế độ phòng chống tham nhũng, đề xướng liêm khiết, ngăn chặn từ đầu mảnh đất nảy sinh hành vi tham nhũng.

Thứ năm, bảo đảm đời sống cơ bản của nhóm khó khăn có thu nhập thấp ở thành thị và nông thôn. Đây là một chức trách cơ bản của Chính phủ. Để nhóm thu nhập thấp có thu nhập cơ bản thông qua phát triển sản xuất, hoàn thiện hệ thống dịch vụ công, kiện toàn chế độ bảo hiểm xã hội, đồng thời giải quyết tốt các vấn đề dân sinh như giáo dục, chữa bệnh, nhà ở, việc làm, bảo đảm mức sống cơ bản và quyền lợi cơ bản của họ. Phải bảo đảm quyền tham gia bình đẳng, phát triển bình đẳng của nhóm đời sống khó khăn, điều động và phát huy có hiệu quả tính tích cực để họ tự dựa vào chính mình cải thiện đời sống.

Thứ sáu, tiếp tục nắm chắc công tác hỗ trợ nghèo khó ở nông thôn. Hiện nay có một quan điểm cho rằng, nông thôn đã có chế độ bảo hiểm thấp nhất, không cần tiếp tục hỗ trợ nữa. Quan điểm này rõ ràng chưa đúng. Bảo hiểm thấp nhất chỉ có thể giải quyết được vấn đề no ấm, muốn nâng cao năng lực tự phát triển của những người, những khu vực nghèo khó về căn bản, thực hiện thoát nghèo tiến tới khá giả, thì cần phải kiên trì con đường hỗ trợ nghèo khó kiểu khai phát, đây là điều cần phải kiên trì. Những người nghèo khó ở nông thôn hiện nay chủ yếu tập trung ở

những vùng môi trường sống khắc nghiệt, sinh thái nghèo nàn, việc hỗ trợ rất khó khăn, vấn đề tái nghèo nghiêm trọng. Cần phải đưa trọng điểm khai phát nghèo khó vào các vùng nghèo khó đặc thù và vùng nghèo khó. Đối với những cư dân ở các khu vực sinh thái nghèo nàn, không thích hợp với đời sống con người, cần phải từng bước di dân sang các khu vực có điều kiện phát triển tốt, *thực hiện di dân sinh thái*, hỗ trợ nghèo khó nơi đất khách. Tiếp tục mở rộng mức độ hỗ trợ phát triển các khu vực cách mạng cũ, khu vực dân tộc, khu vực biên giới và khu vực nghèo khó. Không ngừng hoàn thiện chính sách bồi dưỡng dịch chuyển lao động, ngành nghề hóa hỗ trợ nghèo khó. Sáng tạo cơ chế làm việc, thực hiện kết nối có hiệu quả chế độ bảo hiểm thấp nhất và chính sách khai phát hỗ trợ nghèo khó.

Người dịch: Song Thủy

CHÚ THÍCH:

¹ Hỗ trợ nghèo khó kiểu khai phát là chỉ dưới sự hỗ trợ tất yếu của nhà nước, lợi dụng tài nguyên thiên nhiên của khu vực nghèo khó, tiến hành xây dựng có tính khai phát, từng bước hình thành khả năng phát triển và tự tích lũy của các hộ khó khăn và vùng khó khăn, chủ yếu dựa vào lực lượng tự thân để giải quyết vấn đề no ấm, thoát khỏi nghèo khổ tiến tới giàu có. Công tác hỗ trợ nghèo khó chuyển từ phân phối bình quân tiền vốn theo đầu người sang phân phối tiền vốn theo hiệu quả của từng lĩnh vực, chuyển từ dựa vào hệ thống hành chính một cách đơn thuần sang chủ yếu dựa vào các tổ chức kinh tế, từ chỉ có tiền vốn sang kết hợp giữa tiền vốn, kỹ thuật, vật tư, bồi dưỡng và dịch vụ đồng bộ.